
PRAKTICKÉ TIPY PRO ZAPOJOVÁNÍ VÍCEJAZYČNÝCH DĚTÍ DO VÝUKY

Zuzana Prokopová
Metodička pro (D)AP
Učitelka ČDJ

NADACE S
České spořitelny

Nadace České spořitelny podporuje projekt organizace META – Podpora vzdělávání nově příchozích vícejazyčných dětí a žáků.

...**META***

Jak na tom dítě je?

- Ze všeho nejdřív bychom si měli o každém dítěti ve třídě udělat **komplexní představu** a zjistit, **co umí**, co chce dělat, **co má rádo**, jak se chová a **jak komunikuje**. To je základ, který pomůže nastavovat si cíle a sledovat pokroky dětí. Ideální ovšem je, když uděláme ještě dětem s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka jazykovou diagnostiku a zjistíme, na jaké je jazykové úrovni. S tím nám může pomoc učitel českého jazyka jako druhého jazyka, speciální pedagog, asistent/ka pedagoga.
- Dalším vhodným materiálem může být záznamový arch, který potom jednotlivé pokroky a dovednosti sleduje. Nejen že nám pomůže k hodnocení, ale i k pochopení toho, jak na tom dítě je, co zvládá a v čem se potřebuje zlepšit. Podle toho potom můžeme plánovat obsah učiva.
- Ukázky nejsou platné jen pro vícejazyčné žáky, ale i na ostatní, které mají jinou SVP.
- Nejde jen o ty, co neumí vůbec nebo málo, ostatně u nich nemáme ani co sledovat, ale jde nám hlavně také o ty, co už tu jsou dlouho - v případě ukrajinských žáků dva roky.

Jak na tom dítě je?

- Pedagogická a jazyková diagnostika
- Záznamový arch pro sledování pokroku

ZÁZNAMOVÝ ARCH

Strana 1/2

...META*[~]

Sledování jazykových kompetencí a pokroku

Jméno dítěte: Jméno vyplňujícího: Třída: Datum:

JAK ROZUMÍ

Poznámka

- pokud testujeme, vždy je lepší ověřit, jestli žák/žákyně rozumí

Rozumí naučeným slovům.	☐	☐	<input type="text"/>
Rozumí známým situacím.	☐	☐	<input type="text"/>
Potřebuje stále stejné instrukce.	☐	☐	<input type="text"/>
Potřebuje pomoc – gesta, příklady, obrázky, ukázky.	☐	☐	<input type="text"/>
Potřebuje, aby se na něj/ni mluvilo pomalu.	☐	☐	<input type="text"/>

- Na následujícím příkladu uvidíme ukázkou pro první třídu pro předmět Český jazyk a literatura. RVP není tolik svazující a dovoluje nám stanovovat si, co bude tím přiměřeným rozsahem a co bude jak náročné. Pro každé dítě ve třídě bude toto jiné a nastavujeme to podle předchozích zjištěných informací (ped. a jaz. diagn.). V této ukázce se v RVP nikde nepíše, jak náročný obsah bude a jak bude rozsáhlý. Výstup tedy může splnit i dítě, které s českým jazykem teprve začíná -> dáme mu přečíst písmena, jednoduchá a krátká slova, která zná.
- Pokud nevíme, jak dětem s OMJ toto přizpůsobit, můžeme si vzít inspiraci z Kurikula od NPI. Inspirací pro nás mohou být i podmínky pro splnění výstupu které ukazují, že žáci mohou splnit výstupy pouze za určitých podmínek a jaké ty podmínky jsou. Je také vidět, že i děti, které ještě neumí dobře česky, mohou plnit výstupy, které jsou srovnatelné s těmi v RVP.

RVP výstupy	ŠVP výstupy
ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti	- žák čte písmena, slabiky, slova; čte text psaný tiskacím i psacím písmem, čte souvislý text přiměřené náročnosti, porozumí čtenému textu na základě návodných otázek

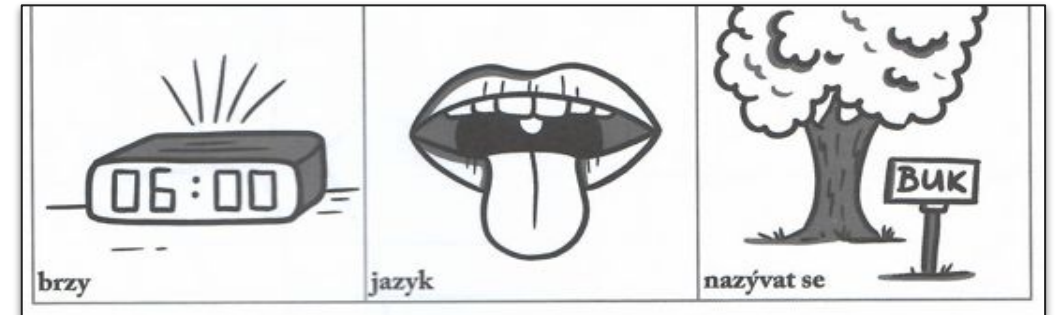
Čtení – práce s textem	Úroveň 1	Úroveň 2
<p>Podmínky pro splnění výstupu:</p> <p>Text obsahuje holé věty (na 1. úrovni cca 3, na 2. úrovni více).</p> <p>Texty vždy obsahují slovní zásobu, se kterou byl/a žák/žákyně obeznámen/a.</p> <p>Texty obsahují obrázky nebo jinou vizuální oporu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • čte (např. z tabule, ze sešitu, z učebnice) slova, která se týkají osobních údajů (např. jména, věku, třídy, adresy) nebo krátké jednoduché věty týkající se představování (např. Gabriela chodí do 2. třídy, Je ze Slovenska) • vyhledá informace v materiálech s obrázky a v krátkém zjednodušeném textu, ve kterém se někdo představuje 	<ul style="list-style-type: none"> • čte s porozuměním¹ (např. z tabule, ze sešitu, z učebnice) krátké jednoduché věty, které se týkají představování (např. To je Táňa. Je jí 12 let. Bydlí v Pardubicích a chodí do 6. C.) • vyhledá informace v jednoduchém formuláři a vyhledá informace a klíčová slova v krátkém textu

- Na dalším slidu uvidíme opět ukázkou toho, jak výstup u každého žáka může vypadat jinak. V RVP se nikde nepíše, na jakých vyjmenovaných slovech má být určování i/y ověřeno a dítě, které se český jazyk teprve učí, nemůže pojmout všechna slova s ypsilonem v kořeni a ještě odvodit, že to jsou slova příbuzná. Jen pro představu, těchto slov je přes 400.
- Proto by cvičení a hlavně testy mohly vypadat tak, že výstup ověřujeme opět na známé slovní zásobě a nejlépe na základních tvarech. Dítě si nemusí spojit, že zívá není nazývá, nebo že například nedoslýchavý je od slova slyšet a umyvadlo od slova mýt. To neznamena ale, že dětem nezkoušíme třeba během výuky dávat i složitější úkoly, toto je ke splnění výstupu a k hodnocení. Ale do testu pak nedoporučujeme dávat chytáky, nař. brzičko.

- ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: *i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech*
- ČJL-5-2-08 píše správně *i/y ve slovech po obojetných souhláskách*

i y

Vážený pane Rozraz_ _le, Váš syn Kaz_ _m chodí do škol moc
brz_ _, hroz_ _vě na mě z_ _rá a při fyz_ _ce drze z_ _vá. Navíc se tváří
přez_ _ravě a tvrdí, že od z_ _třka ho mám naz_ _vat kamz_ _kem. A

- Všechna cvičení/testy/úkoly musí obsahovat jednoduchou slovní zásobu
- Vynecháváme „chytáky“

Test - příbuzná slova

PŘÍBUZNÁ SLOVA:

ozývat	ruzyňské	jazykověda
jazykový	cizojazyčný	dvojazyčný
jazyček	vyzývat	vzývat

brzy	jazyk	nazývat se	Ruzyně

- Jeden z výstupů klidně může být přiřazování příbuzných slov k hlavním vyjmenovaným slovům - už to je leckdy náročný úkol.

Dějepis 2. stupeň

D-9-5-06 *rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek*

Ukázka na učivu Baroko

- Dále uvidíte ukázkou z učebnice z 6. třídy. Tomuto textu žák i s malou neznalostí vyučovacího jazyka nebude rozumět. Je proto lepší text poupravit (zjednodušit slovní zásobu a syntax) a vytipovat si klíčová slova (v učebnici většinou označená tučně). Z učebnice použijeme i obrázky, které žák může pojmenovat např. v testu. Nejde tu o speciální práci pro 1 žáka, opět to může sloužit jako základ pro všechny a použijeme to vždy, když budeme učit dané téma.
- Ano, zabere to spoustu času, ale může nám v tom pomoci umělá inteligence a nemusíme tuto přípravu dělat na každou hodinu, ale už i občasné použití zvýší motivaci a zapojenost žáků s SVP.
- Test potom vypadá tak, že žáci s SVP vybírají z uzavřených odpovědí nebo z nabídky. Ostatní žáci mohou mít stejný test nebo test sestavený tak, že odpovědi budou otevřené. Na základě tohoto můžeme zapojit do výuky i žáka s velmi malou znalostí češtiny, neboť se se slovní zásobou už seznámil v předchozím textu. Umožníme mu tak zažít úspěch a splníme výstup RVP.

3. BAROKO

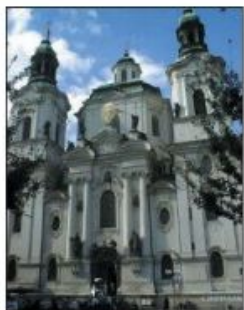
Vyjmenujte umělecké slohy, které jste dosud poznali. Pomohou vám jejich začáteční písmena: r... g... r...

Po bitvě na Bílé hoře (v 1. polovině 17. století) se do našich zemí rozšířil nový **umělecký a stavební sloh – baroko**. V barokním slohu se stavěly hlavně **církevní stavby – kostely, kaple, kláštery**. Umělci je zdobili sochami andělů a svatých a malbami na stěnách i stropech. Při výzdobě se hojně využívaly drahé materiály – mramor, zlato a stříbro.

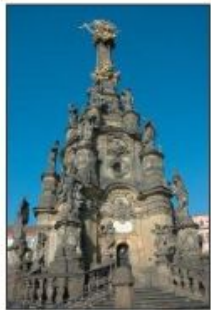
Šlechtici si pořizovali nové **barokní zámky** nebo přestavovali původní renesanční zámky do barokního slohu. Ve městech vyrostly **barokní domy a radnice**. Uprostřed náměstí se stavěly **kašny a morové sloupy**. Ty vznikaly jako poděkování místních obyvatel za překonání nebezpečné nemoci – moru, či ochranu před ní. Právě z doby baroka se u nás dochovalo **nejvíce staveb a uměleckých památek**.

V pozdější době – během 19. století – se v Českých zemích stavěly venkovské domy ve stylu napodobujícím baroko. Užívá se pro ně označení **selské baroko**. Nejvíce takových domů se dochovalo v Jihočeském kraji.

Udělejte si ve třídě výstavku pohlednic a fotografií českých a moravských zámků postavených v renesančním a barokním slohu. Porovnejte jejich vzhled.

barokní kostel
(kostel sv. Mikuláše, Praha)

barokní morový sloup
(sloup Nejsvětější Trojice, Olomouc)

barokní zámek (Jaroměřice nad Rokytnou)

MÓDA V DOBĚ BAROKA

Jak se lidé v době baroka oblékali? Mužské i ženské šaty bohatých lidí byly zdobené **krajkami**. Mužský oděv připomínal vojenskou uniformu. Lidé z bohatších vrstev nosili během dne **paruku**.

Prostí lidé nosili jednoduchý oděv nebo kroj. V neděli si oblékali lepší sváteční oblečení. Svůj oděv si většinou zhotovovali sami.

barokní oděv vyšších vrstev

Prohlédněte si obrázky barokního oblečení. Myslete si, že byl tehdejší oděv praktický a pohodlný?

K dobré výchově patřilo v této době umění hrát alespoň na jeden hudební nástroj. V bohatých rodinách byly v módě domácí koncerty.

Zopakujte si:

1. Kdo patřil mezi poddané a proč se tak část obyvatel Českých zemí říkalo?
2. Vysvětlíte, co byla robota a co nevolnictví.
3. Co víte o školní docházce na začátku novověku?
4. Jaké stavby jsou typické pro baroko?

Stanovím klíčovou slovní zásobu: chrám, kostel, kaple, baroko, kašny, sloupy, krajky, paruky, šlechtici, radnice.

Baroko – krásné umění a historická architektura

Baroko je krásné období v umění a architektuře. V tomto období byly postaveny nádherné **chrámy, kostely a kaple**. Tyto budovy měly mnoho zdobení a vysoké věže.

Ve městě můžeme vidět také **kašny** a **sloupy**. Kašny mají vodu, která stříká, a vypadají nádherně. Sloupy jsou velké a mají mnoho ozdob.

V barokním období byly módní **krajky** a **paruky**. Šlechtici nosili velmi krásné šaty a měli hodně ozdob na sobě.

V městském centru je také **radnice**, která má vysokou věž. Radnice byla místo, kde se řídily věci ve městě.

Baroko bylo opravdu úžasné období a stojí za to se na něj podívat a poznat jeho krásu.

Test z baroka (ověření)

Jaké budovy byly postaveny v období baroka?

- a) Hrad, dům, most
- b) Chrám, kostel, kaple

Co můžeme vidět ve městě barokního období?

- a) Velké fontány
- b) Kašny, sloupy

Co bylo módní v barokním období?

- a) Džíny a trička
- b) Krajky a paruky

Kdo nosil krásné šaty a hodně ozdob v baroku?

- a) Učitelé

b) Šlechtici

NADACE
České spořitelny

Co byla radnice v městě?

...META*[✓]

Na další ukázce uvidíte standard základního vzdělávání, který má účinně napomáhat při dosahování cílů stanovených RVP. Zde je vidět, jak výstup může vypadat. Indikátory stanovují minimální úroveň jejich zvládnutí, kterou je třeba dosahovat se všemi žáky na konci 5. ročníku a 9. ročníku. Je důležité uvědomit si, že obsah, slovní zásoba a texty v učebnicích nejsou vzhledem k RVP a výstupům závazné a všechny děti nemusí splnit všechno to, co v nich je.

Vzdělávací obor	Dějepis
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Objevy a dobývání. Počátky nové doby
Očekávaný výstup RVP ZV	D-9-5-07 Žák rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek
Indikátory	1. žák uvede příklady kulturních stylů v 16 -18. století v Evropě a v českých zemích 2. žák ukáže na příkladech jejich podstatné znaky 3. žák uvede příklady jednotlivých kulturních stylů v 16.-18. století v místním regionu

Ilustrativní úloha

Přiřaď a zapiš do tabulky k vyobrazeným stavebním kulturním památkám (A – C) odpovídající umělecký styl (kulturní sloh, 1 – 3):

A)

B)

C)

1) klasicismus, 2) baroko , 3) renesance

Standard základního vzdělávání

Hodnocení

O CO SE LEGISLATIVNĚ OPŘÍT PŘI HODNOCENÍ VÍCEJAZYČNÝCH ŽÁKŮ?

Vyhláška č. 48/2005 Sb. §15 odst. 6

V případě hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost podle odstavců 2 a 4, která ovlivňuje jejich výkon.

To znamená, že při hodnocení vícejazyčných žáků a žákyň v jakémkoliv předmětu přihlížíme k úrovni jejich jazyka.

Přijde vám hodnocení vícejazyčných dětí (ne)spravedlivé?

1 ZADÁM ÚKOL, KTERÝ JE SPLNITELNÝ.

2 FORMULUJI KRITÉRIA.

Jazyková úroveň	Jazyková vybavenost	Výstup
A0-A2		
B1-B2		
Rodilý mluvčí		

3 HODNOTÍM VÝSTUP, KTERÝ U KAŽDÉHO MŮŽE VYPADAT JINAK.

VÝBORNĚ!
OBA JSTE ZADANÝ
ÚKOL SPLNILI.

Co dál?

- metodická podpora: [Kontakty - rozcestník | Inkluzivní škola \(inkluzivniskola.cz\)](https://inkluzivniskola.cz)
- semináře/webináře
- [Desatero úspěšné práce s heterogenní třídou | Zapojme všechny \(zapojmevsechny.cz\)](https://zapojmevsechny.cz)
- uzpůsobené materiály:
 - [pracovní listy](#)
 - učebnice - např. [Levou zadní II](#)

Děkujeme za pozornost!